

NOTA

Veurne – Oude Beestenmarkt (West-Vlaanderen)

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

ADEDE Archeologisch Rapport 1026 - 2023

Jolien Vranken

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 1026

Nota
Veurne – Oude Beestenmarkt
(West-Vlaanderen)

VERSLAG VAN RESULTATEN

JOLIEN VRANKEN

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2023
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
Kaartmateriaal	Jolien Vranken
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

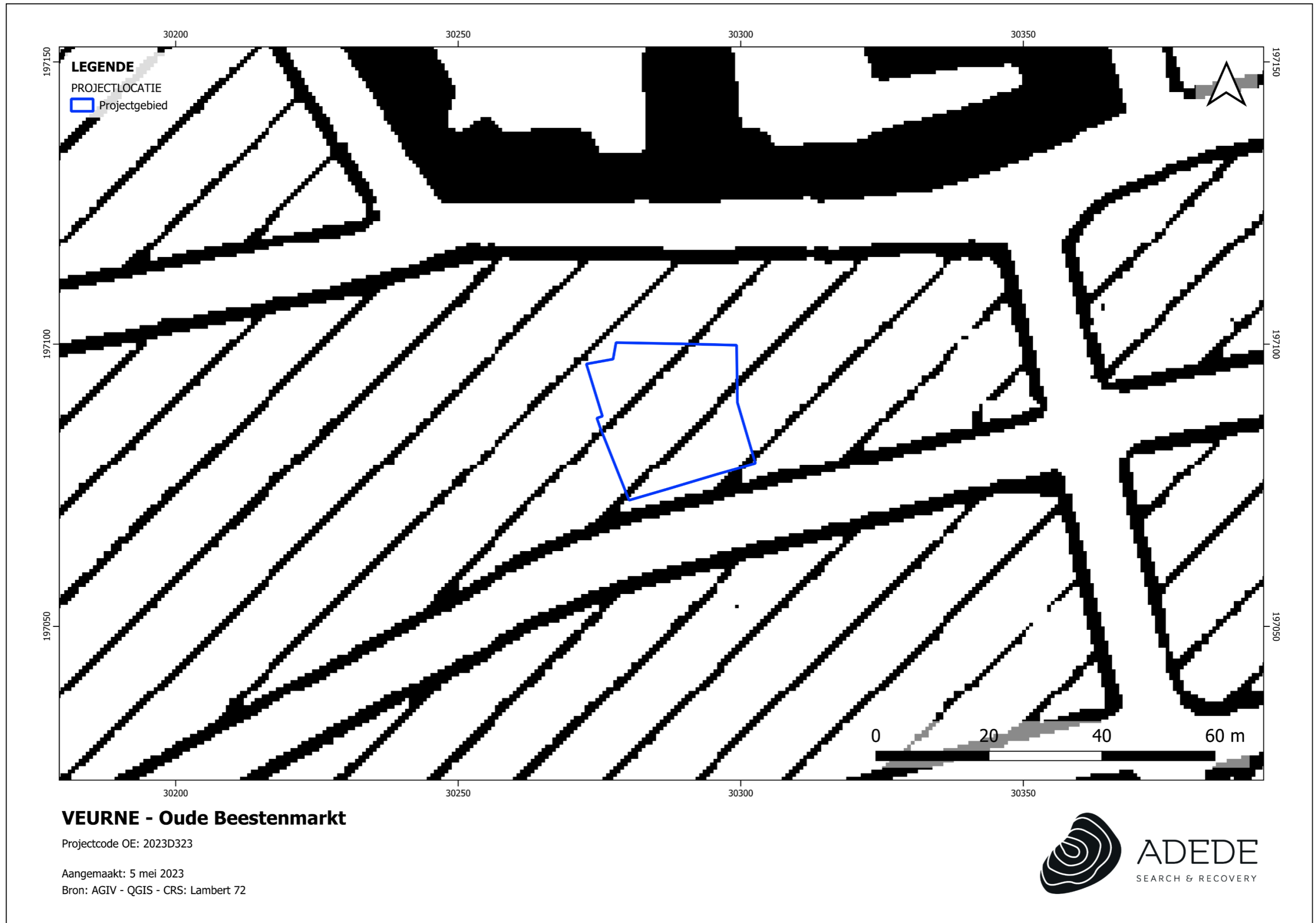
Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 6 -
2	Beschrijvend gedeelte	10
2.1	Situatie terrein	10
2.2	Geplande werken	13
2.3	Bureauonderzoek	16
3	Projectspecifiek.....	17
3.1	Archeologische voorkennis	17
3.2	Aanleiding van het onderzoek.....	17
3.3	Doel van het onderzoek.....	17
3.4	Randvoorwaarden	17
4	Proefputten en proefsleuvenonderzoek (2023D323)	18
4.1	Werkwijze en strategie	18
4.1.1	Motivering onderzoeksstrategie	18
4.1.2	Afwijking voorgesteld Programma Van Maatregelen.....	18
4.1.3	Organisatie van het vooronderzoek en gebruikt materiaal	18
4.2	Assessmentrapport.....	24
4.2.1	Methoden, technieken en criteria.....	24
4.2.2	Assessment vondsten	25
4.2.2.1	Aardewerk	25
4.2.2.2	Botmateriaal	27
4.2.3	Assessment stalen	28
4.2.4	Conservatie assessment.....	28
4.2.5	Assessment sporen en lagen	29
4.2.5.1	Topografie van het onderzoeksgebied.....	29
4.2.5.2	Stratigrafie en bodemopbouw.....	33
4.2.5.3	Sporenbestand.....	39
4.2.5.4	Datering en interpretatie	44
4.2.5.5	Beantwoorden onderzoeksvragen.....	46
5	Synthese	48
5.1	Besluit gespecialiseerd publiek	48
5.1.1	Archeologische waardering.....	48
5.1.2	Potentieel tot kennisvermeerdering en afweging verder onderzoek	49
5.2	Besluit breed publiek	49

6	Bibliografie.....	50
7	Fotolijst proefputtenonderzoek.....	51
8	Vondstenlijst proefputtenonderzoek.....	53
9	Sporenljst proefputtenonderzoek.....	54
10	Lijst van figuren.....	56

1 Administratieve fiche

Projectcode	Proefsleuven en proefputten: 2023D323
Site	Veurne – Oude Beestenmarkt
Projectsigle ADEDE	VEU-OUDE
Ligging	Oude Beestenmarkt 7-11, 8630 Veurne
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	Veurne – 1 AFD – Sectie A – Perceel 0421/00R000
Soort onderzoek	Proefputten- en proefsleuvenonderzoek
Aard van de vervolgw werken	Aanleg nieuwbouwappartementen, groenzone en parkeerplaatsen
Uitvoerder	ADEDE bv
Erkenningsnummer ADEDE bv	2015/00058
Erkend archeoloog	JOLIEN VRANKEN OE/ERK/ARCHEOLOG/2021/00004
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bv
Bibliografische referentie	Vranken J., 2023, Nota Veurne – Oude Beestenmarkt (West-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 1026, Gent.
Grootte onderzoeksgebied	607 m ²
Periode uitvoering	Mei 2023
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Proefsleuven- en proefputtenonderzoek, Prospectie met ingreep in de bodem

VEURNE - Oude Beestenmarkt

Projectcode OE: 2023D323

Aangemaakt: 5 mei 2023

Bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

2 Beschrijvend gedeelte

2.1 Situatie terrein

Het projectgebied ligt ter hoogte van de Oude Beestenmarkt 7-11 in het centrum van Veurne (– 1 AFD – Sectie A – Perceel 0421/00R000).

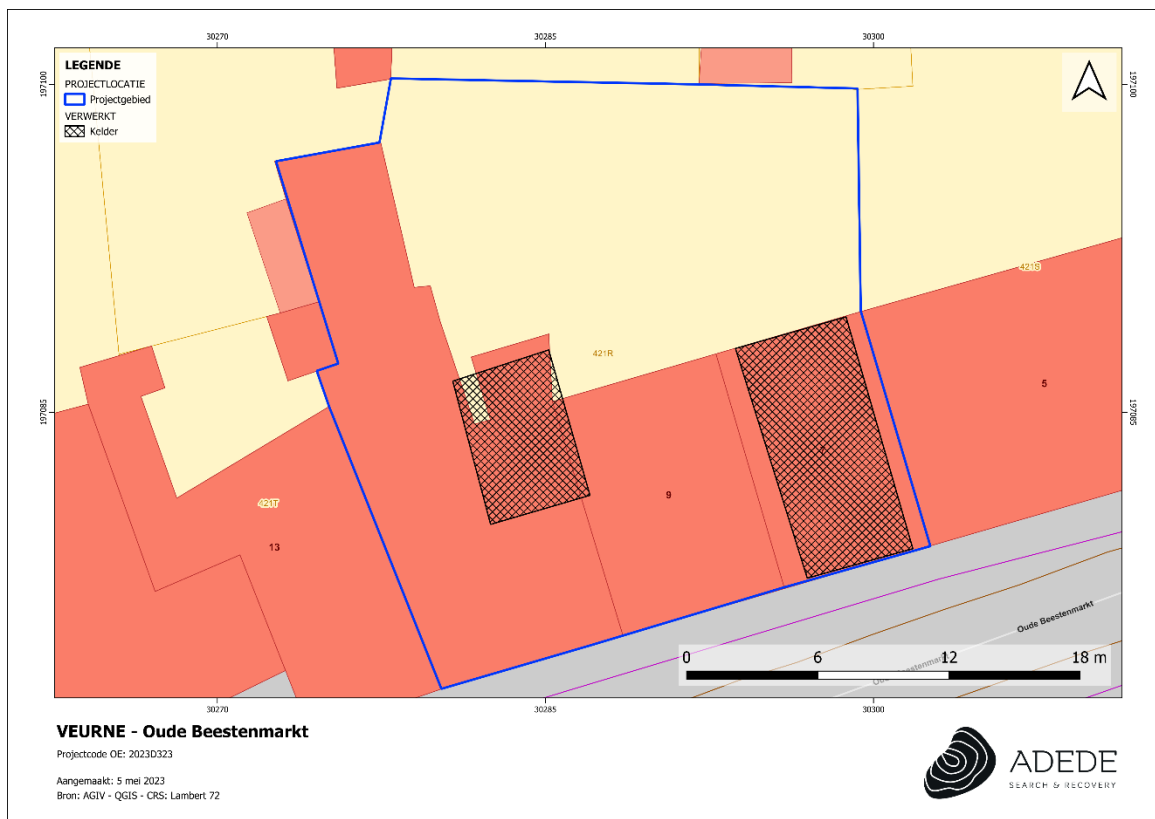
Het was bij aanvang van het onderzoek braakliggend. De eertijds aanwezig, bovengrondse bebouwing werd reeds gesloopt tot op het maaiveld. Vooraan op het terrein waren nog twee kelders aanwezig. Het overige gedeelte van het projectgebied bestaat uit tuinzone.

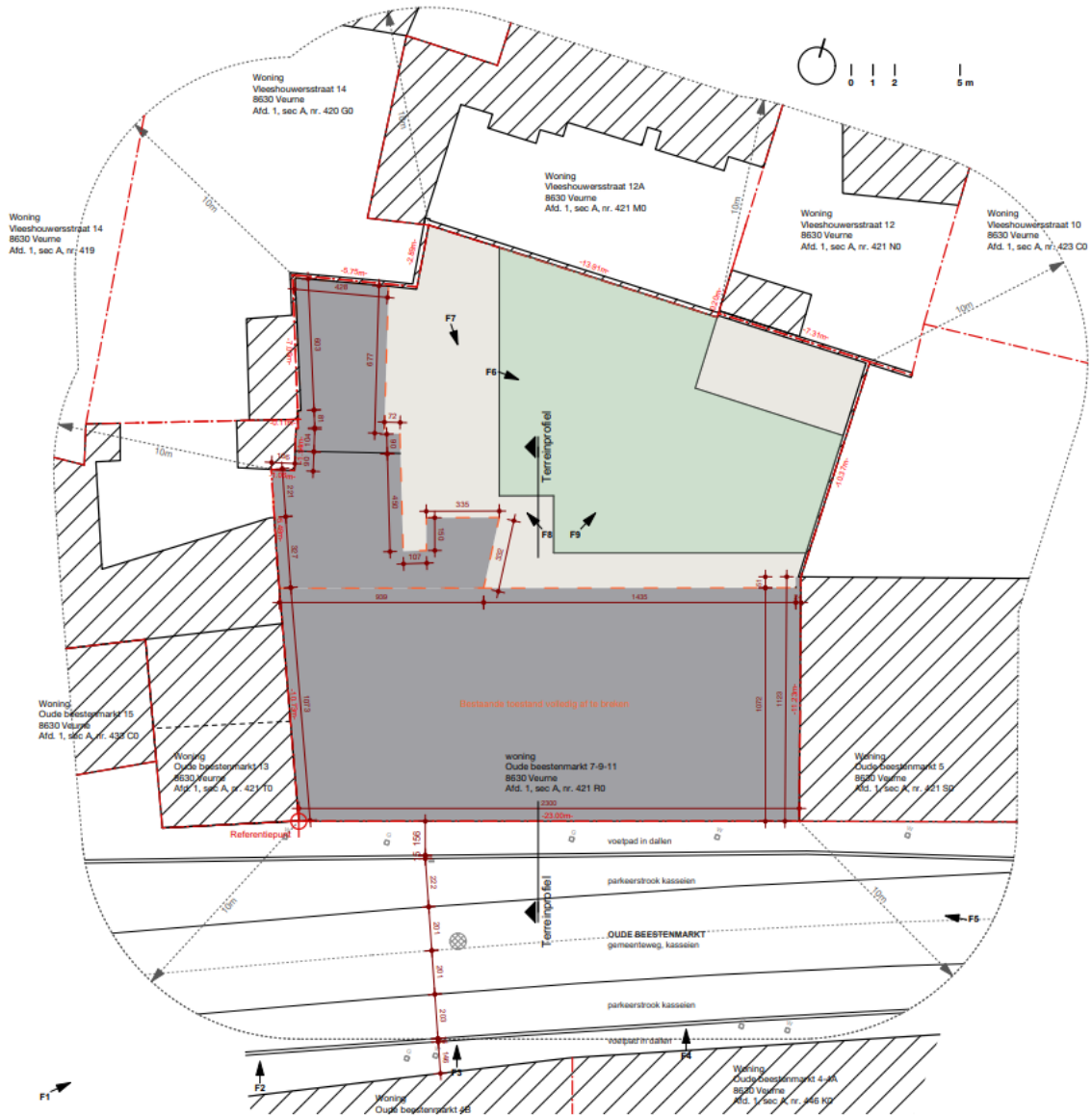
Figuur 1: Situatie projectgebied bij uitvoering van het proefputten- en proefsleuvenonderzoek

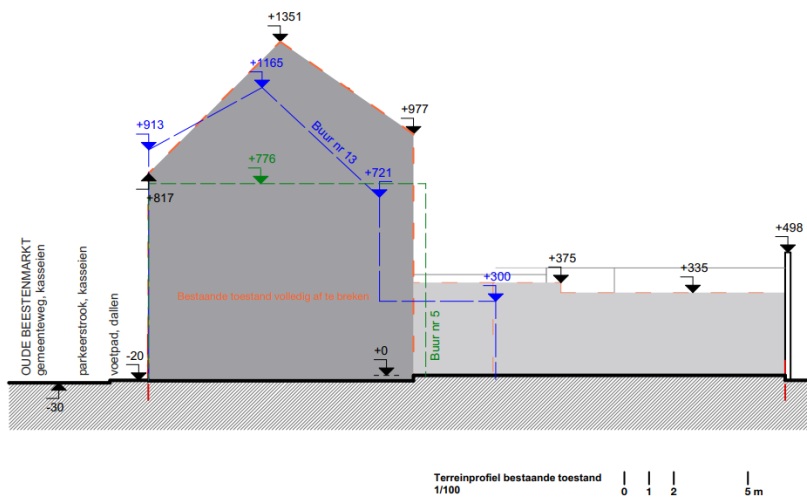
Figuur 2: Inzicht in aanwezige kelders aan de voorzijde van het terrein.

Figuur 3: Aanduiding van de kelderverdiepingen van ca. 2m diep.

Figuur 4: Bestaande toestand.

Figuur 5: Doorsnede bestaande toestand.

2.2 Geplande werken

“De opdrachtgever plant de realisatie van een meergezinswoning in de Oude Beestenmarkt 7-9- 11 te Veurne. Vooreerst dient het bestaande gebouwenbestand integraal gesloopt te worden. Aan de achterzijde worden 8 parkeerplaatsen voorzien. De nieuwbouw omvat 6 appartementen en 2 studio’s.

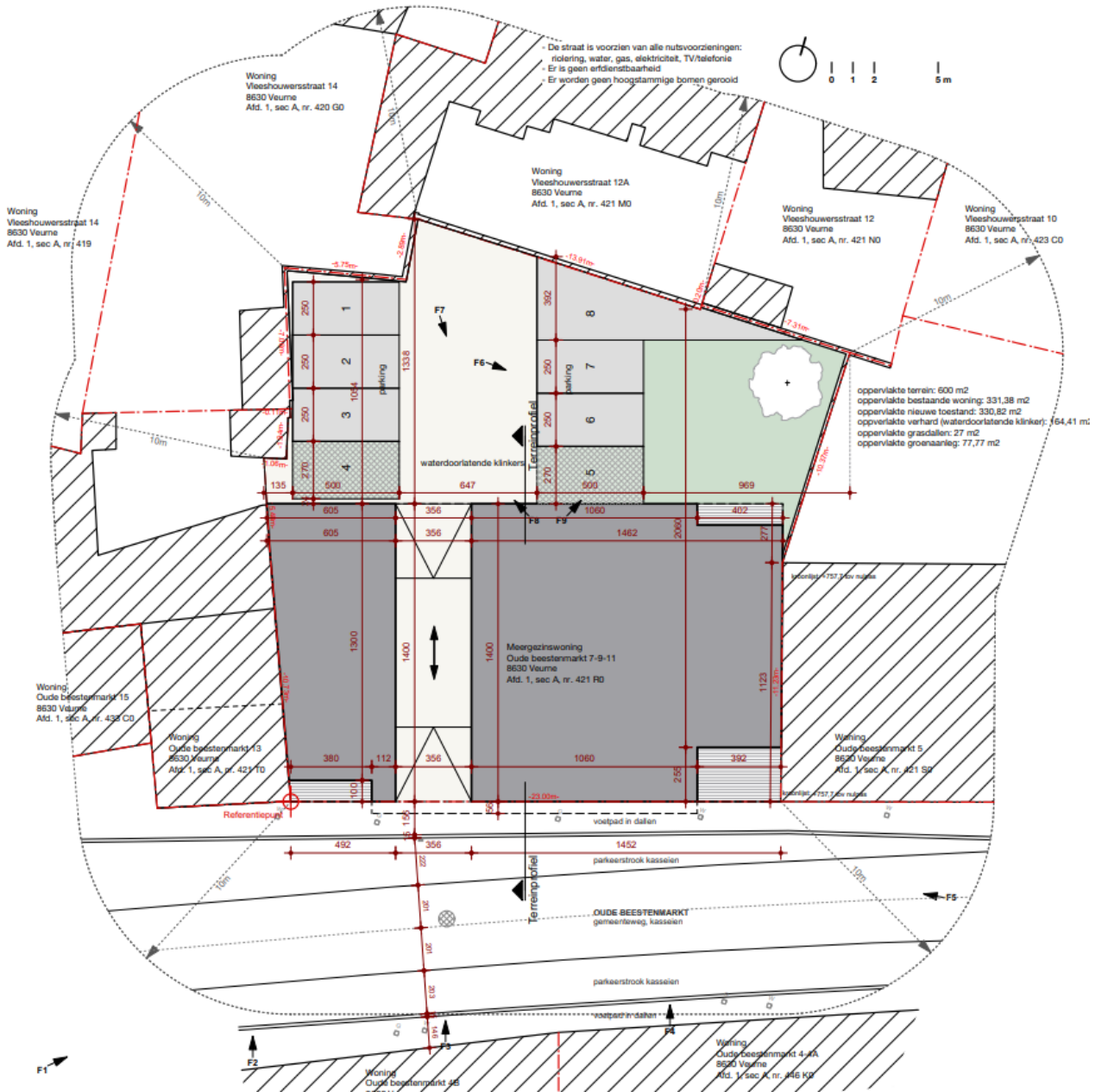
De nieuwbouw heeft op het gelijkvloers niveau een footprint van ca. 263 m² (73 m² ten westen van de inrit, 190 m² ten oosten van de inrit). Het gebouw wordt gefundeerd door middel van een vloerplaat met vorstrand. De vloerplaat zal een dikte hebben van ca. 60 cm-mv, de vorstrand zal reiken tot een diepte van ca. 100 cm-mv. De liftput die voorzien werd tot 1.5 meter diepte, wordt niet meer gerealiseerd.¹

Een verharde doorgang zal de verbinding maken tussen de Oude Beestenmarkt en een nieuw te realiseren parkeergelegenheid voor 8 parkeerplaatsen. In het zuidelijk terreindeel worden twee verharde terrassen voorzien. De gecombineerde oppervlakte van de te verharden zone bedraagt ca. 268 m². Voor de verharding dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv. Het noordoostelijke terreindeel wordt ingericht als groenzone. Voor deze groenzone dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv.

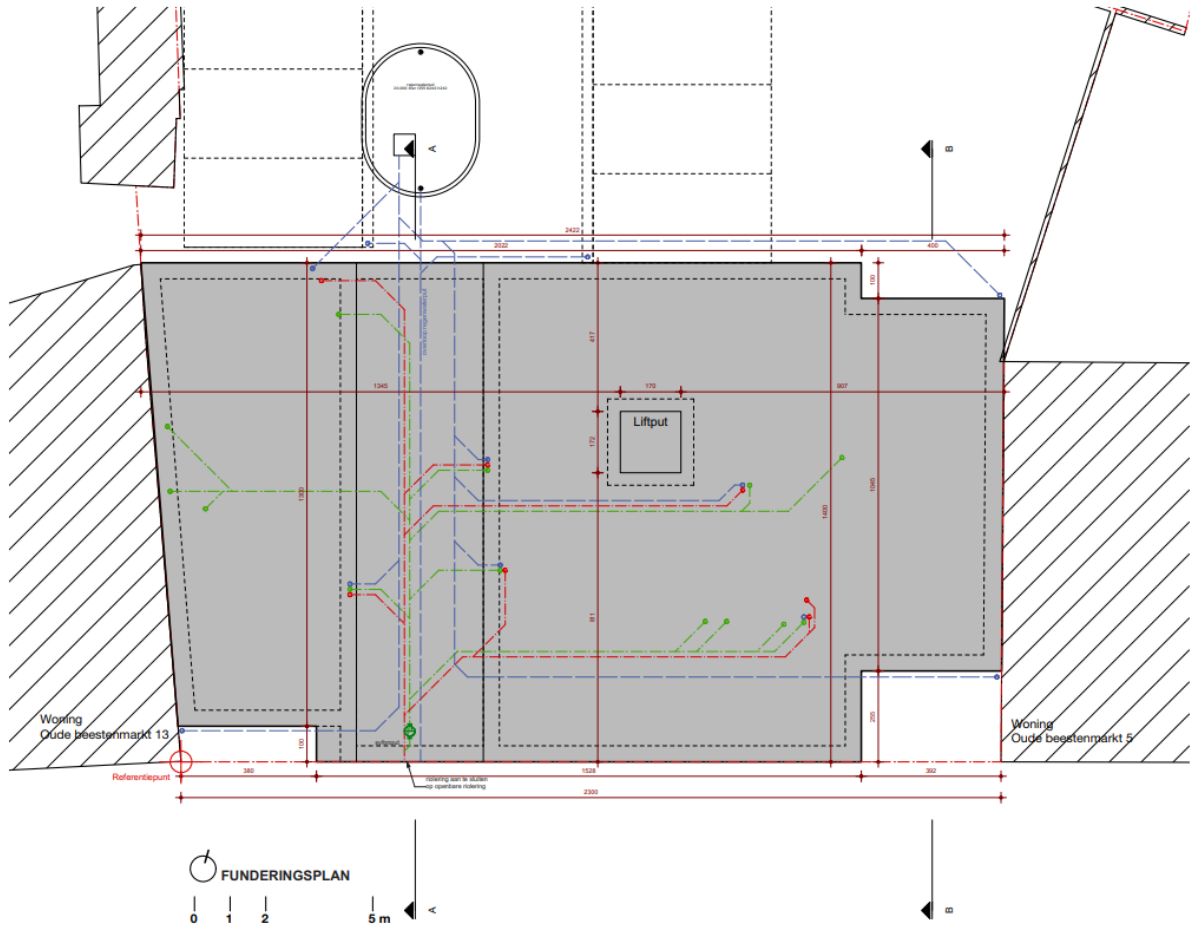
In het kader van de nieuwe ontwikkeling wordt tot slot nieuwe riolering aangelegd die zal aansluiten op 2 nieuwe putten. De nieuwe putten worden aangelegd tot een diepte van ca. 2 m-mv en hebben een gecombineerde oppervlakte van ca. 10 m². Voor de aanleg van de riolering dient een sleuf uitgegraven te worden van ca. 40 cm breed en 80 cm diep.²”

¹ Mededeling opdrachtgever

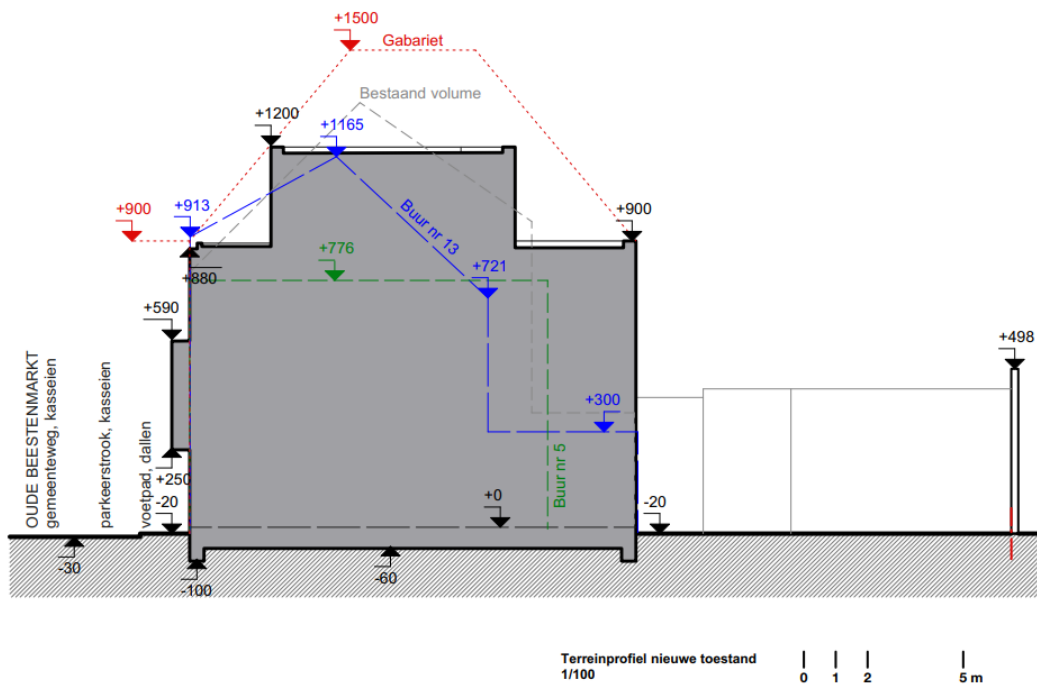
² Willaert A., 2020., p16

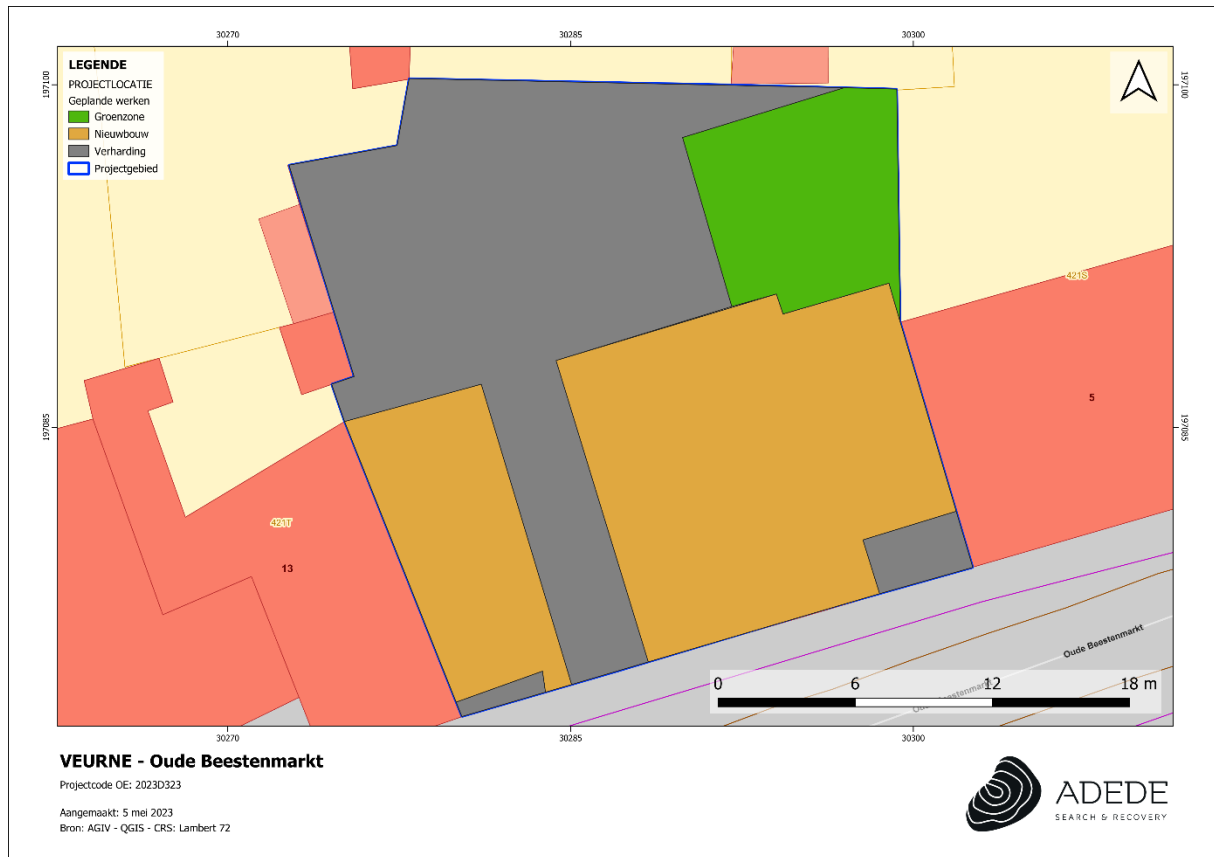
Figuur 6: Inplantingsplan geplande toestand.

Figuur 7: Funderings- en rioleringsplan.

Figuur 8: Terreinprofiel geplande toestand.

Figuur 9: Overzicht geplande werken.

2.3 Bureauonderzoek

Voor de resultaten van het bureauonderzoek wordt verwezen naar de bekrachtigde archeologienota met id-nummer 15913³.

³ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/15913>

3 Projectspecifiek

3.1 Archeologische voorkennis

Binnen het onderzoeksgebied is tot op heden nog geen archeologisch (voor)onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. In de omgeving van het projectgebied zijn wel een aantal CAI-meldingen terug te vinden die in de databank van de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) zijn opgenomen.

3.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

3.3 Doel van het onderzoek

De prospectie met ingreep in de bodem had tot doel het vaststellen, evalueren en waarderen van de mogelijke archeologische resten die op de locatie aanwezig zijn, dit in het kader van de opmaak van de archeologienota voor het volledige onderzoeksgebied.

3.4 Randvoorwaarden

N.v.t.

4 Proefputten en proefsleuvenonderzoek (2023D323)

4.1 Werkwijze en strategie

4.1.1 Motivering onderzoeksstrategie

Zie goedgekeurde archeologienota (ID 15913) met vigerend Programma van Maatregelen.⁴

4.1.2 Afwijking voorgesteld Programma Van Maatregelen

Bij de uitvoering van het veldwerk werd zo goed als mogelijk het oorspronkelijk voorgestelde puttenplan gevolgd. Er werd echter toch afgeweken van het vigerende programma van maatregelen. Door de aanwezigheid van twee kelders die in de opgestelde archeologienota niet werden verwacht, werden de twee proefsleuven verplaatst zodat deze hiernaast konden uitgevoerd worden.

De proefput werd met behulp van 3 vlakken opgegraven tot op de moederbodem. De twee proefsleuven werden aangelegd op het eerste archeologische niveau waarin de eerste sporen zich aftekenden.

4.1.3 Organisatie van het vooronderzoek en gebruikt materiaal

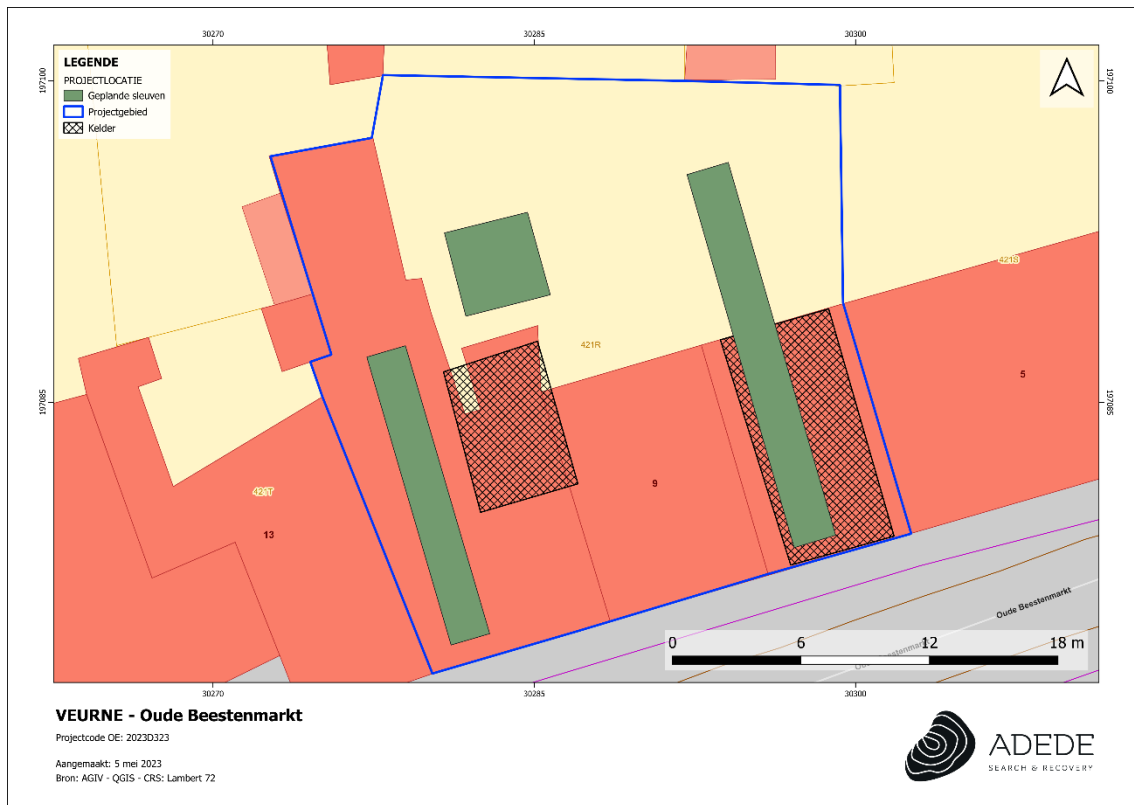
Bij de uitvoering van het veldwerk werd dus zo goed als mogelijk het oorspronkelijk voorgestelde putten- en sleuvenplan gevolgd. De putten werden echter verplaatst door de aanwezigheid van twee kelders.

Tijdens het onderzoek werden in totaal 7 profielen geregistreerd, in elk vlak van de proefput minstens één en daarnaast ook één in elke proefsleuf. Er werd 1 proefput aangelegd van 4x4m en twee proefsleuven. Daarnaast werd één van de sleuven breder aangelegd (kijkvenster 1) om het vervolg van een muur na te gaan. In totaal werd dus 54,77m² aangelegd binnen het onderzoeksgebied van 607m². Voor dit specifieke onderzoeksgebied kon met deze proefput en -sleuven voldoende kennis vergaard worden om een gefundeerde inschatting te maken van het archeologisch potentieel van het terrein.

In de proefput werden voornamelijk ophogingslagen en enkele muur- en funderingsresten gevonden. Het eerste relevante archeologische niveau, waarin sporen zich aftekenden, was echter veelal gelegen op ongeveer 150 cm onder het maaiveld.

⁴ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/15913>

Er werd getracht vondsten te recupereren uit de aanwezige lagen om een relatieve datering te bekomen van deze lagen/sporen en verkleuringen. Er werden in totaal 12 vondstnummers toegekend, voornamelijk aardewerk en dierlijk botmateriaal. Deze worden later verder besproken. Tijdens het onderzoek werden 10 spoornummers uitgedeeld.

Figuur 10. Voorgesteld plan volgens PVM ⁵ (boven) en uitgevoerd sleuvenplan (onder).

⁵<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/15913>

Het archeologisch veldwerk werd uitgevoerd op 4 mei 2023 door Jolien Vranken (erkend archeoloog type 1, ADEDE bv.) en Elise Van Bosch (archeoloog, ADEDE bv) bijgestaan door David Janssens (erkend Archeoloog). De verwerking van de resultaten en de opmaak van het assessmentverslag werd uitgevoerd door Jolien Vranken en David Janssens. De digitale plannen werden hierbij verwerkt in QGIS en de lijsten in Microsoft Excel.

Voor het graaf- en opvulwerk werd gebruik gemaakt van een kleine graafmachine van ongeveer 8 ton met een tandeloze graafbak van ongeveer 1m breed. Na het uitgraven met deze graafmachine werden de verschillende archeologische niveaus manueel opgeschoond. Vervolgens werden de putten gedocumenteerd (gefotografeerd en digitaal ingetekend). Het afgraven gebeurde gescheiden waarbij de teelaarde van de onderliggende lagen werd gescheiden om tijdens het dempen van de sleuven de oorspronkelijke bodemopbouw zo goed mogelijk te herstellen.

De bodem werd laagsgewijs afgegraven tot op het eerste archeologische relevante én leesbare niveau. De registratie van de sporen en profielen gebeurde conform de CGP §8.6. Het vlak, alle sporen en de referentieprofielen zijn gefotografeerd en digitaal ingetekend. De foto's werden genomen met een Samsung Galaxy S8. Alle werkputten zijn ingemeten in Lambert-72 coördinaten met behulp van een GPS van het type Septentrio AsterX-U.

Er werden in totaal zeven profielen aangelegd, opgeschoond en geregistreerd (minstens één per vlak in de proefput en 1 per proefsleuf), om zodoende een beter inzicht te krijgen in de bodemopbouw/stratigrafie van het projectgebied. De diepte van de archeologische vlakken werd door de veldwerkleider, tevens erkend archeoloog, bepaald.

De diepte van elk vlak ten opzichte van het maaiveld is weergegeven volgens de Tweede Algemene Waterpassing (TAW). Alle sporen werden gefotografeerd en beschreven.

Figuur 11: Overzichtsfoto's van de proefput: vlak 1 (boven), vlak 2 (midden) en vlak 3 (onder).

Figuur 12: Overzichtsfoto's van de proefsleuf 1 (links) en proefsleuf 2 met kijkvenster 1 (rechts).

4.2 Assessmentrapport

4.2.1 Methoden, technieken en criteria

Het assessment van de sporen gebeurde grotendeels bij de uitvoering van het veldwerk. Dit werd bijgestuurd, verfijnd en aangepast op basis van de digitale plannen en coupetekeningen, de foto's en de spoorbeschrijvingen achteraf. Natuurwetenschappelijke dateringen waren niet voorhanden. De interpretatie van de sporen is voornamelijk gebaseerd op de vorm, de kleur, de aflijning en de structuurvulling zoals waargenomen in het vlak. Normaliter kan men een deel van de aangetroffen sporen "dateren" op basis van vondstmateriaal in hun (op)vulling. Toch dient men voor ogen te houden dat het gebruik van vondstmateriaal als daterend element niet zaligmakend is. Vondstmateriaal kan namelijk sporen relatief dateren. Soms is het materiaal niet goed dateerbaar en zelfs wanneer dat wel zo is, dient de vraag gesteld te worden wat de relatie is met het betreffende spoor en waar het zich in dat spoor bevindt. Vondsten kunnen immers op velerlei wijzen in de grond terechtkomen. Indien een site gedurende een lange periode in gebruik is geweest, dient rekening gehouden te worden met fenomenen als opspit en zwerfvuil, die het dateren van sporen kunnen bemoeilijken.

Bij uitvoering van onderhavig veldwerk werden 12 vondsten aangetroffen. Deze werden voornamelijk gehaald uit het ophogingspakket, waardoor ze niet meteen als primaire contexten te beschouwen zijn. De datering van aanwezige muurresten is betracht aan de hand van stratigrafie en op basis van aanwezige baksteenformaten en gebruikte mortels. Echter ook hier moet rekening gehouden worden met hergebruik van vroeger te dateren bakstenen in een latere fase. Vooral omdat het grootste deel van de aanwezige muurresten funderingen betreft, waarin dit hergebruik veelvuldig voorkomt.

4.2.2 Assessment vondsten

Er werden in totaal 12 vondstnummers uitgeschreven. Deze zijn grofweg op te delen in drie categorieën, zijnde aardewerk, botmateriaal en glas. Alle vondsten werden aangetroffen bij de aanleg van de archeologische vlakken en ze zijn allemaal afkomstig uit een ophogingslaag.

Tabel 1: Inventaris aangetroffen vondsten

Inventarisnr.	WP	Spoor	Vlak	Materiaal categorie	Aantal	Beschrijving
1	PP1	-	1	Aardewerk	5	Grijs en rood geglazuurd aardewerk
2	PP1	-	1	Bot	+10	
3	PP1	-	1	Schelp	1	
4	PP1	-	2	Bot	+10	
5	PP1	-	2	Aardewerk	4	Grijs aardewerk
6	WP1	-	1	Aardewerk	10	Grijs en rood geglazuurd aardewerk
7	WP1	-	1	Bot	2	
8	WP1	-	1	Aardewerk	1	Grijs aardewerk
9	WP2	-	1	Aardewerk	3	Grijs en rood geglazuurd aardewerk, Rijnlands rood beschilderd
10	WP2	-	1	Bot	2	
11	WP2	-	1	Glas	9	Groen glas
12	WP2	-	1	Bot	2	Kaak rund

4.2.2.1 Aardewerk

Er konden binnen de groep van het aardewerk drie bakselgroepen onderscheiden worden, namelijk Rijnlands rood beschilderd aardewerk, het gedraaide grijze aardewerk en het gedraaide, rood (geglazuurde) aardewerk. Er werden maar 4 randfragmenten aangetroffen (1 grijs en 3 rood):

werden maar 4 randfragmenten aangetroffen (1 grijs en 3 rood):

- Een schuin naar buiten geplooid, wat blokvormige rand met afgeplatte top (kom - type L21)⁶
- Aan buitenzijde verdikte rand met afgeronde tot licht puntige top, licht ingesneden (teil – type L56A)⁷
- Haaks uitstaande rand met afgeronde top en geprononceerde dekselgeul (kamerpot – type L145A – 2 exemplaren)⁸. Een van deze randfragmenten heeft een horizontaal geplaatste worstoor, dat voorkomt vanaf de 15de eeuw.⁹

Daarnaast werd ook een holle steel met uitgeplooid steelrand van een pan in gedraaid rood aardewerk met een grijze kern aangetroffen. Het fragment bevat duidelijk verbrandingsporen. Dit

⁶ De Groote 2010, 120

⁷ De Groote 2010, 122

⁸ De Groote 2010, 129

⁹ De Groote 2010, 136

vormtype komt voor van de 9de tot de 16de eeuw, maar de korte, brede tuitvormige holle stelen zijn algemeen in gebruik gedurende de 13de eeuw.¹⁰

Tot slot werd er ook een fragment van een tuitpot in Rijnlands rood beschilderd aardwerk (Pingdorftype) aangetroffen. Dit importaardewerk was voornamelijk aanwezig tussen de 10de en het midden van de 12de eeuw.¹¹

De combinatie van aardewerk met zeer uiteenlopende dateringen, geeft mogelijks een indicatie dat deze vondsten zich niet meer in hun originele context bevonden en dat ze dus secundair in de puinrijke vulling beland zijn.

Figuur 13: Rood geglaazuurd aardewerk (linksboven), holle steel (rechtsboven), randfragment grijs aardewerk (linksonder) en Rijnlands rood beschilderd aardewerk (rechtsonder).

¹⁰ De Grootte 2010, 246-252

¹¹ De Grootte 2010, 319-324

4.2.2.2 Botmateriaal

Het botmateriaal bestaat uit meerdere (fragmenten) van dierlijk bot afkomstig van zowel lange als korte beenderen. De beenderen werden sterk verspreid in de ophogingspakketten aangetroffen en niet in anatomisch verband.

Figuur 14: Kaak van een rund.

De categorie glas is vertegenwoordigd door een aantal kleine scherven groen glas. Hier kon echter geen verdere informatie over verkregen worden.

4.2.3 Assessment stalen

Niet van toepassing, er werden geen stalen genomen tijdens het proefsleuvenonderzoek.

4.2.4 Conservatie assessment

Niet van toepassing.

4.2.5 Assessment sporen en lagen

4.2.5.1 Topografie van het onderzoeksgebied

“Het plangebied is gelegen in stedelijke gebieden en havengebieden.

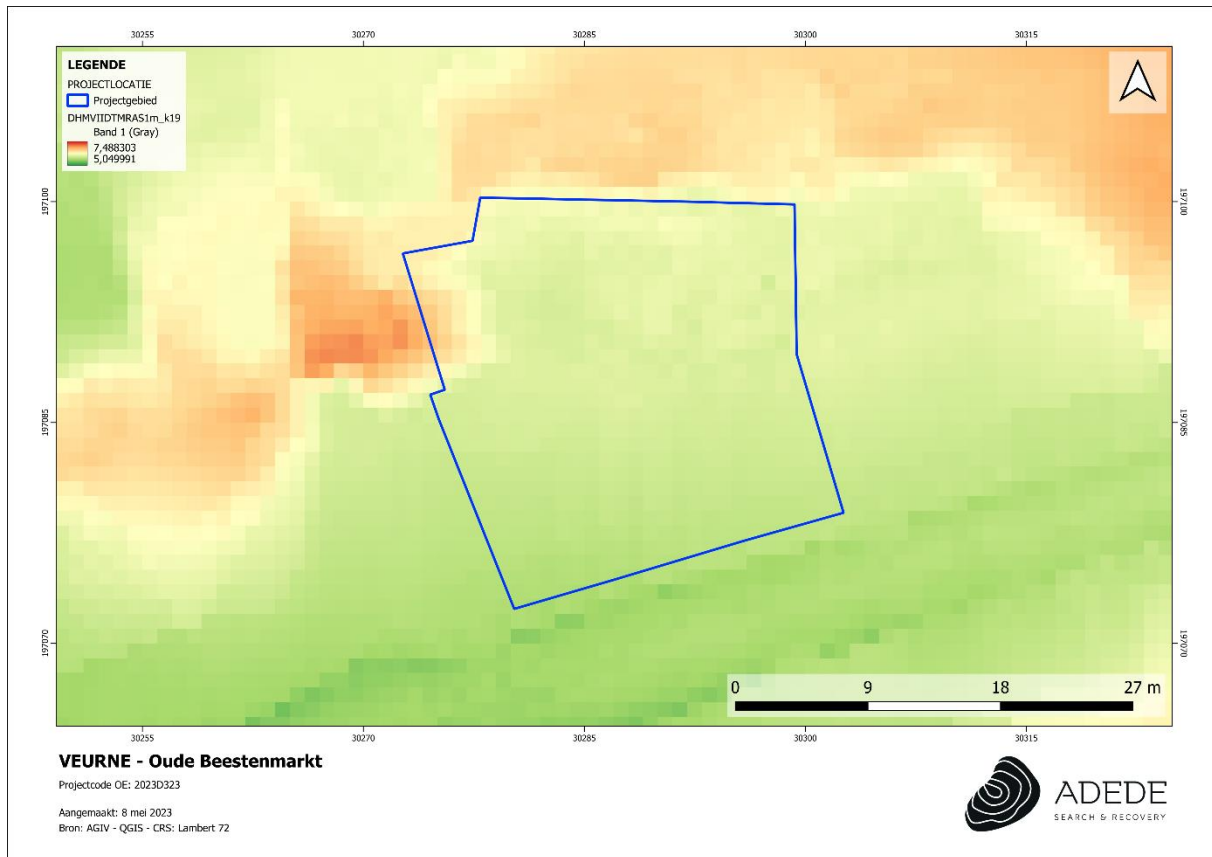
Veurne is gelegen in de kustpolders die een typische hoogte hebben van 4 à 5 m TAW. De stad zou tot ontwikkeling zijn gekomen op een terp, die zich in het oostelijk deel van de stad bevindt en een oppervlakte van 4 hectare omvat. Het terrein situeert zich op een hoogteligging van ca. 5,7 – 6,1 m TAW en kent een relatief vlak verloop.

Hydrografisch is het plangebied gelegen in het IJzerbekken, deelbekken Beverdijk – Langeleedvaart.¹²”

Figuur 15. Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m.

¹² Willaert A., 2020., p20

Figuur 16. Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m.

Tijdens het proefputtenonderzoek werden zowel het hoogteverloop van het maaiveld, als de diepte van het archeologisch vlak systematisch voor heel het onderzoeksgebied ingemeten ten opzichte van de Tweede Algemene Waterpassing (TAW).

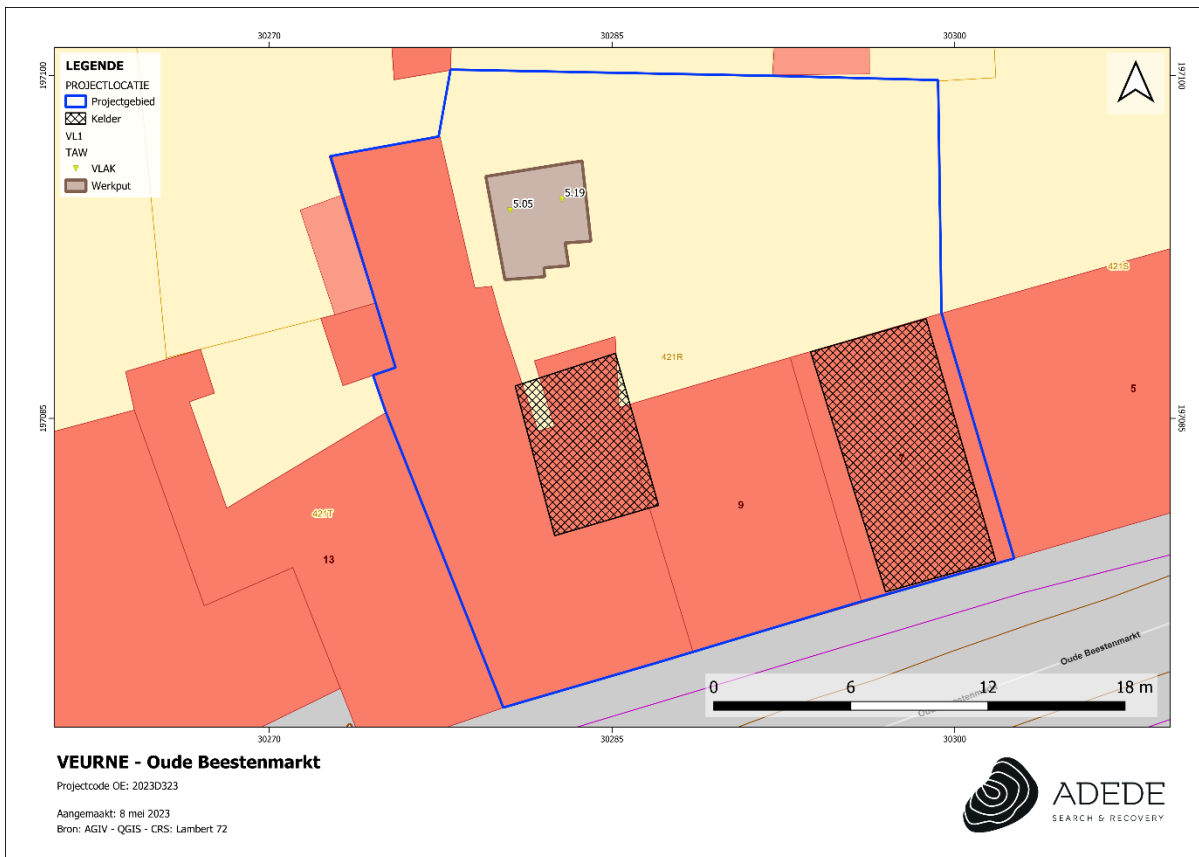
De resultaten van de metingen op het maaiveld komen overeen met het DHM. De meeste hoogtemetingen in het onderzoeksgebied lijken te schommelen rond de 5 à 6 m TAW.

Er werden verschillende archeologische vlakken aangelegd tijdens het onderzoek. De diepte van deze vlakken verschilden naar gelang de aanwezigheid of afwezigheid van archeologische sporen en structuren. Voor de verschillende niveaus verwijzen we naar onderstaande kaartjes.

De proefput werd in drie vlakken aangelegd. Een eerste vlak werd aangelegd op ca. 80 cm onder het maaiveld, met enkele (recente) muren die reeds zichtbaar zijn vanaf 20-30 cm. Het tweede niveau werd aangelegd op ca. 150 cm onder het maaiveld. Dit is ook het eerste archeologische niveau waarin sporen zich duidelijk aftekenden in de ophogingslagen. Om deze reden werden de sleuven ook tot op dit niveau aangelegd. Ook in deze proefsleuven bleken er hoger geen archeologisch relevante lagen te bevinden. Een laatste vlak werd aangelegd op de moederbodem, namelijk op 220 cm onder het maaiveld.

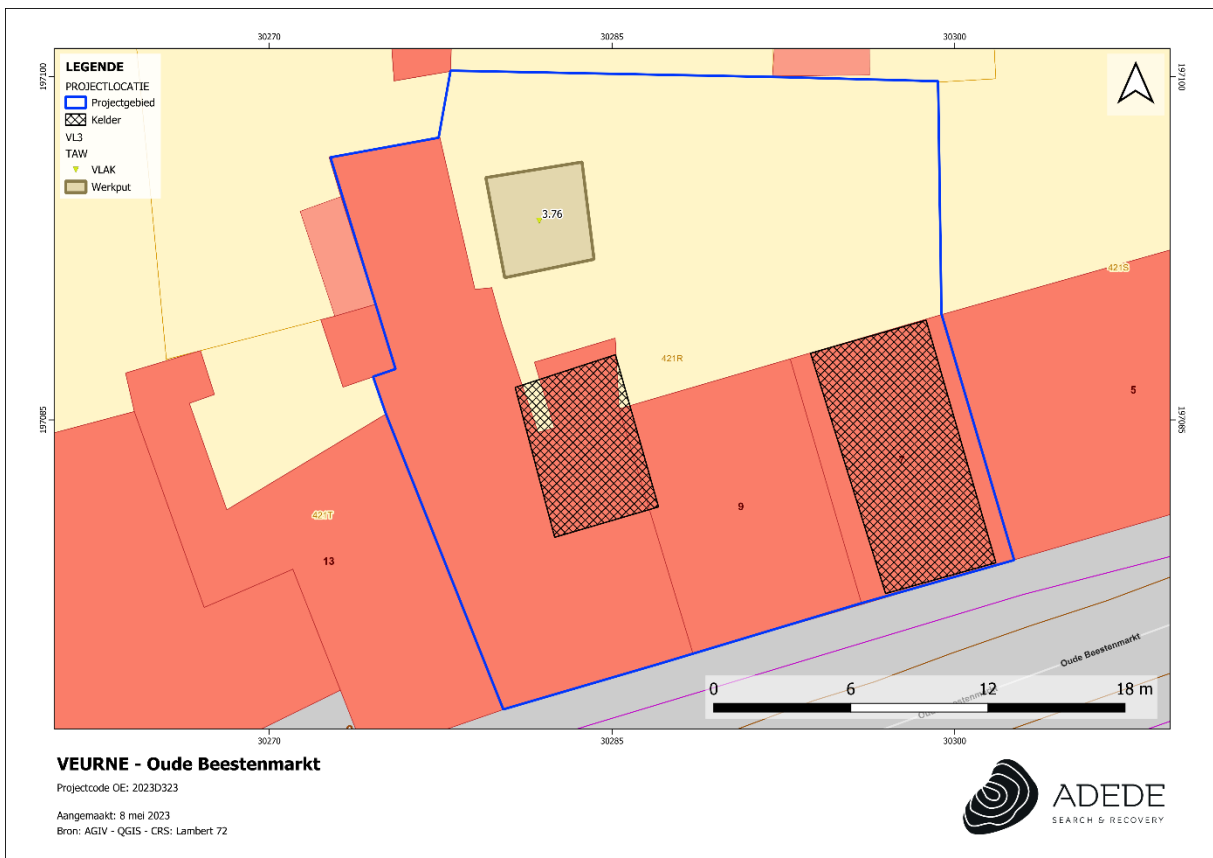
Figuur 17: TAW metingen maaiveld.

Figuur 18. TAW-metingen vlak 1.

Figuur 19: TAW metingen vlak 2.

Figuur 20: TAW metingen vlak 3.

4.2.5.2 Stratigrafie en bodemopbouw

Bodemtypekaart¹³

De bodemtypekaart toont dat het volledige onderzoeksgebied deel uitmaakt van een zone gekenmerkt door bodemtype OB. Hieronder verstaat men kunstmatige (bebouwde) gronden waarbij het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd werd. Dit is uiteraard niet verwonderlijk, gezien het terrein gelegen is in de stadskern van Veurne.

Figuur 21: Bodemtypekaart met aanduiding van projectgebied.

¹³ Van Ranst E. & Sys C., 2000, Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor Bodemkunde, Gent.

Stratigrafie

Tijdens het onderzoek werd in elk vlak van de proefput een profiel geregistreerd en in beide proefsleuven ook een profiel. Het profiel in de proefput (vlak 3) werd aangelegd tot en met de moederbodem. De profielen in de proefsleuven reikten om veiligheidsredenen niet zo diep, maar werden aangelegd tussen vlak 2 en 3.

Alle profielen vertonen een gelijkaardige opbouw bestaande uit meerdere ophogingspakketten. Aangezien de archeologische sporen zich pas duidelijk aftekenden vanaf vlak 2, kan verondersteld worden dat de hoger gelegen ophogingspakketten van recente aard zijn en bijgevolg verstoringen. De moederbodem zelf bestaat uit grijsgroen zand.

Er kan met zekerheid gesteld worden dat het terrein verschillende keren werd opgehoogd. Diverse pakketten hoogden het terrein tot ongeveer 220-240 cm op tot aan het huidige maaiveld. De verschillende ophogingslagen waren over het algemeen puinrijk en hadden allemaal een zandlemige tot zandige textuur. Uit een van deze ophogingslagen, veelal de zwartgrijze ophogingslaag, werden vondsten verzameld die wijzen op een mogelijke datering in de 12de tot 14de eeuw. Gezien het echter niet om duidelijk in situ materiaal gaat, is deze datering niet geheel zeker.

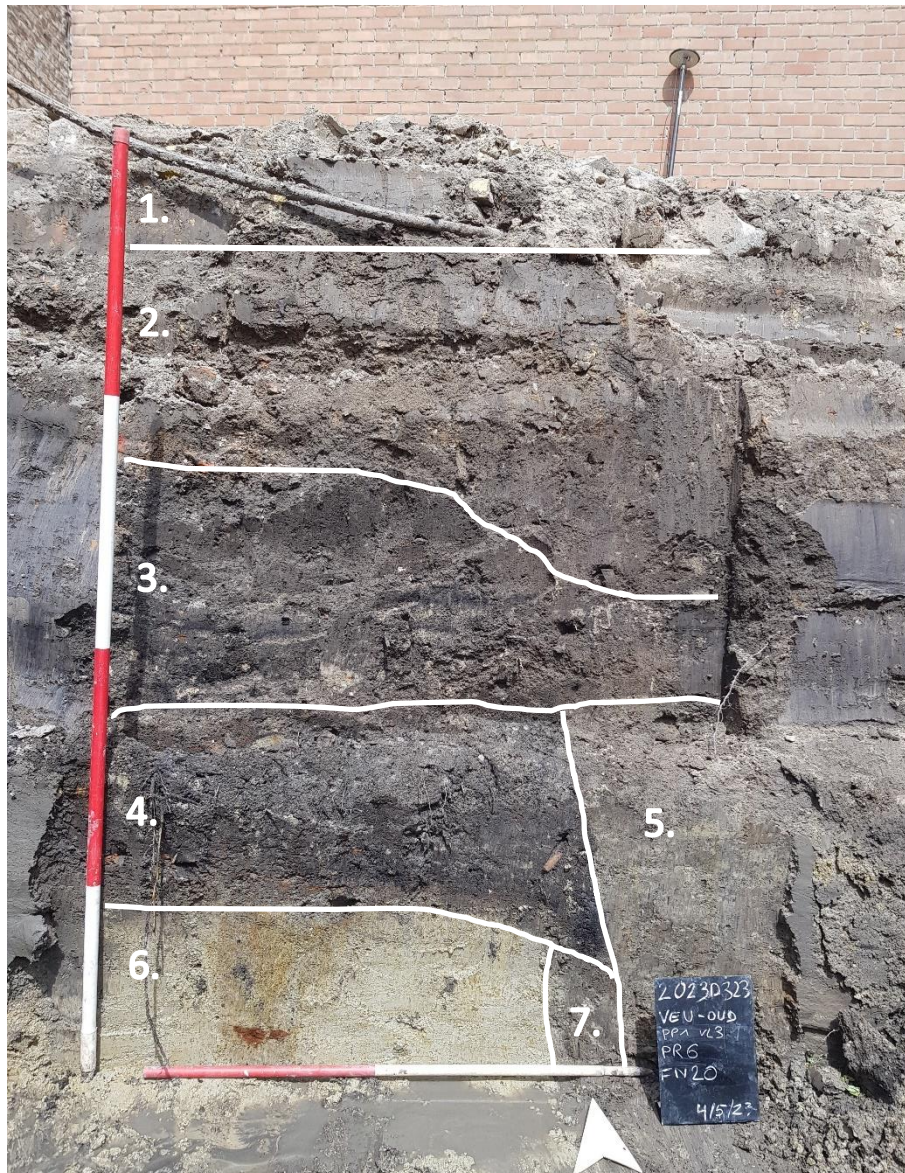
Voor een specifieke beschrijving van de lagen verwijzen we naar onderstaande tabellen onder de respectievelijke foto's van de profielen.

Figuur 22: Locaties van de geregistreerde profielen ter hoogte van vlak 2.

Figuur 23: Locaties van de geregistreerde profielen ter hoogte van vlak 3.

Figuur 24: profiel 6 in proefput 1.

Beschrijving lagen in profiel 6	
Laag 1	Puinlaag van baksteen, stenen en mortel
Laag 2	Ophogingspakket: bruingrijs zand vermengd met stenen en baksteenfragmenten
Laag 3	Ophogingspakket: zwartgrijs zand vermengd met stenen, baksteenfragmenten, houtskoolfragmenten en aardewerk
Laag 4	Spoor 2: donkergrijs zandig leem met houtskool, botfragmenten, mortel en baksteen
Laag 5	Verstoring: grijsgroen zandig leem met houtskoolfragmenten
Laag 6	Moederbodem: grijs tot grijsgroen zand
Laag 7	Verstoring: grijsgroen zandig leem

Figuur 25: Profiel 5 in proefsleuf 1.

Beschrijving lagen in profiel 5	
Laag 1	Ophogingspakket: bruingrijs zand vermengd met stenen en baksteenfragmenten
Laag 2	Ophogingspakket: zwartgrijs zand vermengd met stenen, baksteenfragmenten, houtskoolfragmenten en aardewerk
Laag 3	Ophogingspakket: grijsgroen tot donkergrijs lemig zand vermengd met stenen
Laag 4	Ophogingspakket: zwartgrijs zand vermengd met stenen, baksteenfragmenten, houtskoolfragmenten en aardewerk

Figuur 26: Profiel 7 in proefsleuf 2.

Beschrijving lagen in profiel 7	
Laag 1	Puinlaag: grijsbruin zand vermengd met stenen en bakstenen
Laag 2	Ophogingspakket: grijsbruin heterogeen gevlekt lemig zand vermengd met stenen en mortelbrokjes
Laag 3	Ophogingspakket: zwartgrijs zand vermengd met stenen, baksteenfragmenten, houtskoolfragmenten en aardewerk
Laag 4	Ophogingspakket: grijsbruin zand vermengd met stenen, bakstenen en houtskoolfragmenten
Laag 5	Verstoring: donkergrijs en lichtgeel heterogeen gevlekt zand
Laag 6	Ophogingspakket: donkergrijs tot grijsbruin lemig zand vermengd met houtskoolfragmenten en enkele mortelbrokjes

4.2.5.3 Sporenbestand

Er werden in de aanlegde vlakken in totaal 10 spoornummers uitgedeeld, waarvan twee later als verstoring geherinterpreteerd werden. Er werd in de proefput in totaal 3 vlakken aangelegd, de proefsleuven werden aangelegd op het eerste archeologisch relevante niveau, zoals bepaald in het vigerende programma van maatregelen.¹⁴ Er werd wel telkens aangelegd tot op een diepte van ten minste 150cm.

Figuur 27: Allesporenplan vlak 1

¹⁴ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/15913>

Figuur 28: Allesporenplan vlak 2

Figuur 29: Allesporenplan vlak 3

Muren

In totaal werden drie spoornummers toegekend aan muurfragmenten. De top van spoor 1 en 8 werd reeds op ca. 30 cm onder het maaiveld aangetroffen. Spoor 1 bestaat uit oranje en oranjeroze bakstenen met grijze cementmortel in staand verband. Het gebruik van dit bindmiddel plaatst het spoor aan het eind van de 19de of het begin van de 20ste eeuw. Het gaat om een vierkanten structuur, waarvan de binnenzijde opgevuld is met zand. De structuur was net geen 100 cm hoog, waardoor deze niet langer in vlak 2 aanwezig was. De bakstenen zelf waren 19 cm lang, 8,5 cm breed en 6,5 cm hoog. Spoor 8 werd zowel in proefsleuf 1 als proefsleuf 2 aan de straatkant aangetroffen. Het gaat om een fundering opgebouwd uit lichtgele en roze bakstenen met gele kalkmortel in staand verband. Bovenaan werd er ook grijze cementmortel tussen de bakstenen aangetroffen. Aan de bovenzijde wordt de fundering getrapt breder naar onder toe. De volledige breedte van de muur kon niet worden blootgelegd aangezien deze zich zo dicht bij de straatkant bevond. De bakstenen zelf waren 23,5 cm lang, 12 cm breed en 5,5 cm hoog. Dit is mogelijk een ouder te dateren muur.

Tot slot was er van spoor 9 nog een enkele rij bakstenen bewaard. Dit spoor werd dieper aangetroffen, namelijk ter hoogte van vlak 2. Het betreft een rij geelroze bakstenen (21x10x5,5 cm) met gele kalkmortel. Door de beperkte bewaring van deze bakstenen structuur kon de functie ervan niet bepaald worden.

Figuur 30: Aangetroffen muurfragmenten: spoor 1 (boven), spoor 8 (midden) en spoor 9 (onder).

Kuilen

Naast muurfragmenten werden er ook 5 kuilen aangetroffen. De eigenschappen van deze kuilen kunnen in onderstaande tabel teruggevonden worden. Van deze kuilen werden er twee gecoupeerd. Spoor 2 was hiervan het best bewaard en vertoont in coupe rechte wanden en een vlakke bodem. Aan de rechter zijde wordt dit spoor echter doorsneden door een verstoring. Spoor 7 was echter maar enkele centimeters diep bewaard en had een komvormige bodem. Er werd geen aardewerk in de sporen aangetroffen waardoor hier geen datering naar voren geschoven kan worden.

Spoornummer	Werkput	Vlak	Lengte	Breedte	Diepte	Vorm	Kleur 1	Kleur 2	Vulling	Inclusies 1	Inclusies 2
2	PP1	2	150	106	35	Rechthoekig	Donkergrijs	Lichtgrijs	ZL	HK	BKST
3	WP1	1	71	60		Onregelmatig	Donkergrijs	Grijs gevlekt	LZ	HK	BKST
6	WP1	1	55	30		Onregelmatig	Donkergrijs	Grijs gevlekt	L	HK	AW
7	WP1	1	22	22	3	Cirkelvormig	Donkergrijs	Grijs gevlekt	L	HK	
10	WP2	1	130			Onregelmatig	Donkergrijs		L	HK	

Figuur 31: Tabel met eigenschappen van de kuilen.

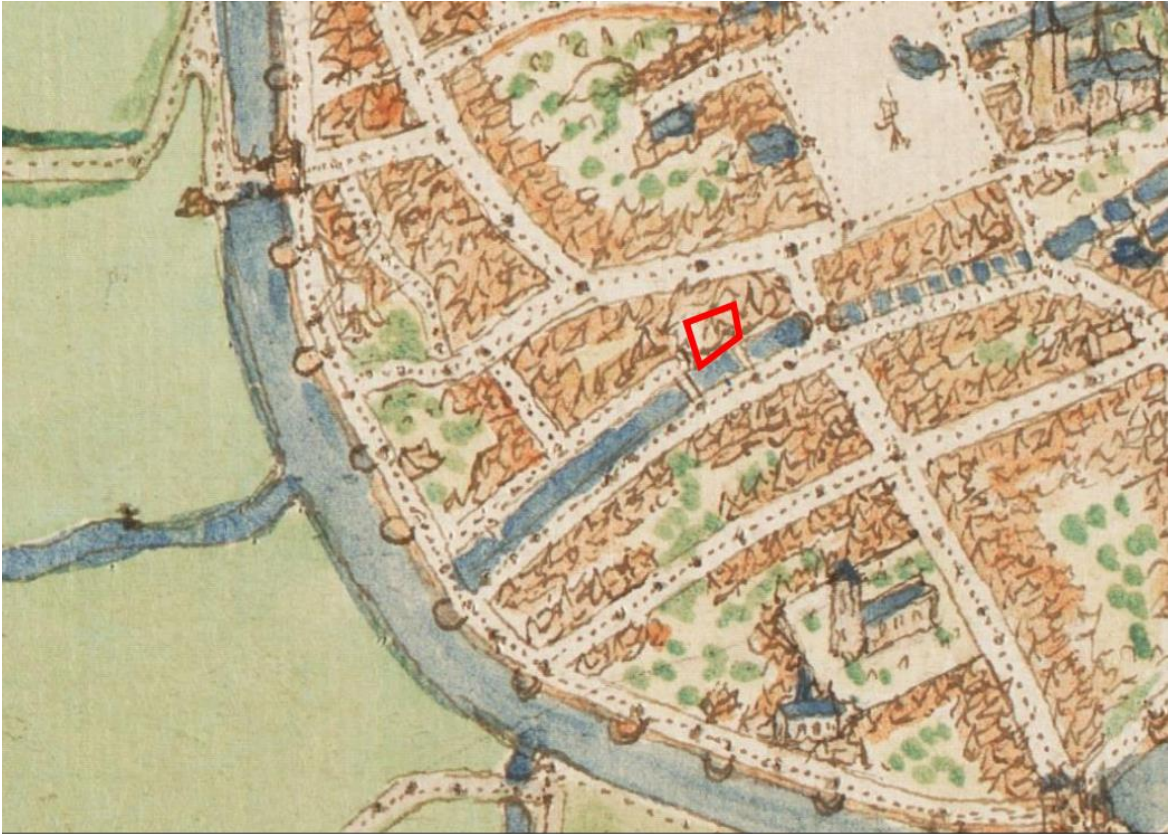
Figuur 32: Spoor 2 (boven) en 7 (onder) met coupe.

4.2.5.4 Datering en interpretatie

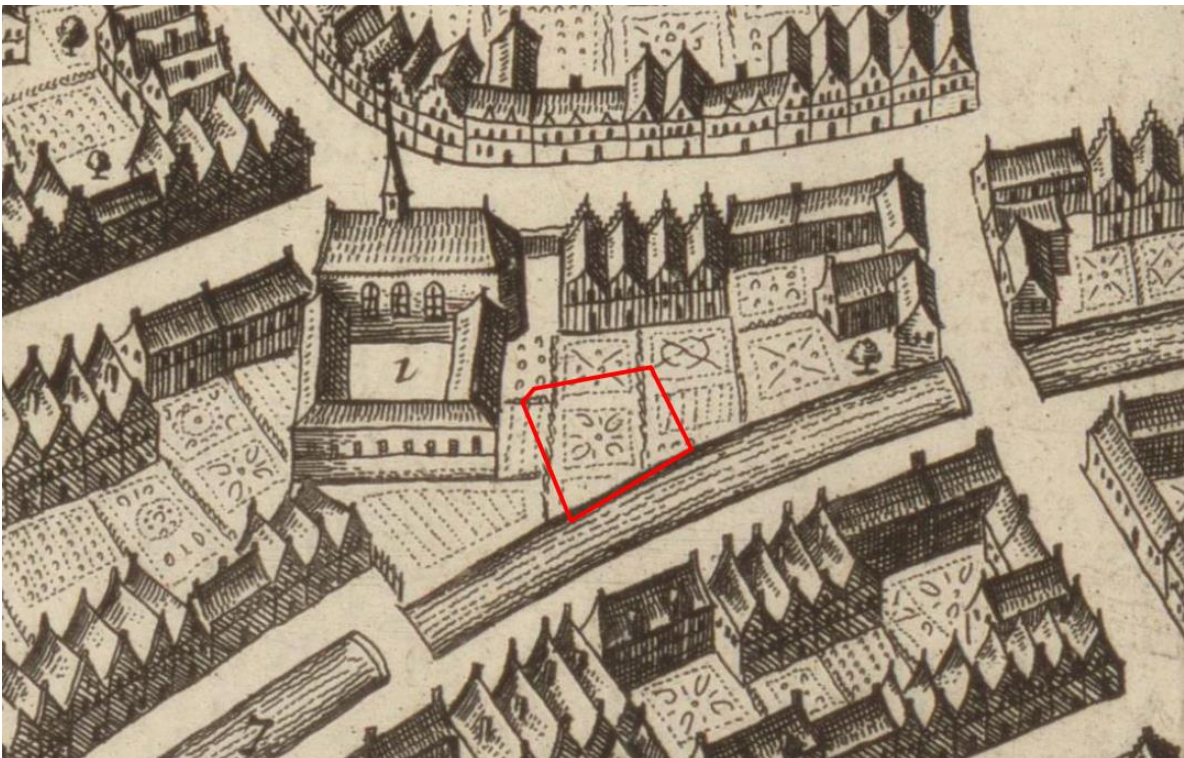
Tijdens het onderzoek werden er drie bakstenen structuren aangetroffen, waarvan twee door het gebruik van grijze cementmortel terug te brengen zijn tot de 19de en vroege 20ste eeuw. Een enkele muur is mogelijk vroeger gedateerd. De kuilen konden echter niet gedateerd worden door het gebrek aan dateerbare vondsten. De vondsten die werden aangetroffen konden enkel gebruikt worden om de ophogingspakketten te dateren, maar er kan echter geen strakke datering naar voren geschoven worden (10de – 15de eeuw). De combinatie van aardewerk met zeer uiteenlopende dateringen, geeft mogelijks een indicatie dat deze vondsten zich niet meer in hun originele context bevonden en dat ze dus secundair in de puinrijke vulling beland zijn.

De stratigrafie op het terrein toont aan dat het projectgebied en zijn omgeving 220-240cm werd opgehoogd ten opzicht van het natuurlijke bodemniveau, dat binnen het projectgebied lijkt te bestaan uit een grijsgroen zand. In alle werkputten konden voornamelijk dikke ophogingspakketten aangetroffen worden die vooral bovenaan erg puinrijk waren. Naar onderen toe bleken deze eerder zandig en bevatten ze veel minder inclusies.

Als we de historische kaarten bekijken zien we dat er op het vroegst te dateren plan van Van Deventer (midden 16de eeuw) er reeds bebouwing aanwezig is. Het projectgebied grenst aan de overwelfde Colme. Deze ligging aan een waterloop is geschikt voor ambachtelijke activiteiten zoals vollen en pottenbakken. Op de Sanderuskaart is er echter geen bebouwing aanwezig en bevindt het projectgebied zich in de tuinzone nabij de Norbertinessenpriorij. Er is opnieuw bebouwing waar te nemen op de Ferrariskaart. De Colme werd gedempt en zorgde voor een aantrekkelijker locatie voor residentiële bebouwing.

Figuur 33: Kaart van Jacob van Deventer met ruwe aanduiding projectgebied.

Figuur 34: Kaart van Sanderus met ruwe aanduiding onderzoeksgebied.

4.2.5.5 Beantwoorden onderzoeksvragen

- **Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?**

De proefput werd in drie vlakken aangelegd. Een eerste vlak werd aangelegd op ca. 80 cm onder het maaiveld, met enkele (recente) muren die reeds zichtbaar zijn vanaf 20-30 cm. Het tweede niveau werd aangelegd op ca. 150 cm onder het maaiveld. Dit is ook het eerste archeologische niveau waarin sporen zich duidelijk aftekenden in de ophogingslagen. Om deze reden werden de sleuven ook tot op dit niveau aangelegd. Ook in deze proefsleuven bleken er hoger geen archeologisch relevante lagen te bevinden. Een laatste vlak werd aangelegd op de moederbodem, namelijk op 220 cm onder het maaiveld.

- **In hoeverre is het plangebied verstoord?**

Het plangebied vertoont verschillende ophogingspakketten tot meer dan 200 cm onder het maaiveld.

- **Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?**

Er zijn twee archeologische niveaus. Een eerste op 150 cm onder het maaiveld waar sporen zich duidelijk aftekenden en een tweede op 220 cm onder het maaiveld voor diepere sporen in de moederbodem.

- **Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?**

Er werd een beperkt aantal sporen aangetroffen: 3 muurfragmenten en 5 kuilen. De muurfragmenten kunnen voornamelijk gedateerd worden in de 19de en vroege 20ste eeuw. De kuilen bevatten echter geen dateerbaar materiaal en kunnen dus enkel ruwweg in de middeleeuwen gedateerd worden.

- **Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?**

Niet van toepassing.

- **Welke specifieke activiteiten (bewoning, ambachtelijke activiteiten) hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?**

Er werden geen sporen aangetroffen die wijzen op specifieke ambachtelijke activiteiten.

- **Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?**

Niet van toepassing.

- **Passen deze in de historische context van de locatie?**

Niet van toepassing.

- **Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?**

De vondsten kunnen ruwweg gedateerd worden tussen de 10de en 16de eeuw. De combinatie van aardewerk met zeer uiteenlopende dateringen, geeft mogelijks een indicatie dat deze vondsten zich niet meer in hun originele context bevonden en dat ze dus secundair in de puinrijke vulling beland zijn.

- **Moet er, op basis van de archeologische resten, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?**

Er moet geen verder vlakdekkend vervolgonderzoek uitgevoerd worden. Aangezien het eerste archeologisch vlak zich relatief diep bevindt, op ca. 150 cm onder het maaiveld, zullen deze niet verstoord worden door de geplande werken die voornamelijk tot 100 cm onder het maaiveld zullen reiken. Enkel ter hoogte van de liftput is de verstoring dieper, namelijk 145 cm onder het maaiveld.

5 Synthese

5.1 Besluit gespecialiseerd publiek

5.1.1 Archeologische waardering

In opdracht heeft ADEDE in mei 2023 een proefput- en proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een terrein gelegen aan de Oude Beestenmarkt te Veurne. Het onderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van de geplande bouw van een meergezinswoning. Deze ingreep betekent immers een bedreiging voor het aanwezige bodemarchief.

Tijdens het proefputtenonderzoek werden vooral muurresten, kuilen en ophogingslagen aangetroffen die voornamelijk ofwel in de 17de-18de eeuw ofwel in de 19de-20ste eeuw moeten worden gedateerd. De combinatie van aardewerk met zeer uiteenlopende dateringen, geeft mogelijks een indicatie dat deze vondsten zich niet meer in hun originele context bevonden en dat ze dus secundair in de puinrijke vulling beland zijn.

Het terrein werd verschillende keren opgehoogd: er konden verschillende ophogingspakketten waargenomen worden tot een minimale diepte van 200 cm onder het maaiveld. Zeker is dat het terrein tussen 220 cm en 240 cm werd opgehoogd ten opzichte van de moederbodem, die ter hoogte van het onderzoeksgebied lijkt te bestaan uit een groengrijs zand.

De geplande ingrepen in de bodem, zijnde de geplande vloerplaten, vorstranden, liftput en leidingen hebben allemaal een impact op de bodem, waardoor we hiervoor kunnen uitgaan van een verstoring van het daar aanwezige erfgoed. Concreet worden volgende dieptes aangehouden:

- Vloerplaat: 60cm
- Vorstranden: 100cm
- Groenzone: 50 cm
- Riolering: 80 cm

Het lijkt, gezien het eerste archeologische vlak zich pas vanaf 150 cm onder het maaiveld bevindt, niet nuttig om deze zones aan een verder onderzoek te onderwerpen.

5.1.2 Potentieel tot kennisvermeerdering en afweging verder onderzoek

Gelet op het feit dat er archeologisch relevante sporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied vanaf een diepte van 150 cm onder het maaiveld, en gezien de werken lokaal ter hoogte van de vorstrand enkel reiken tot 100 cm onder het maaiveld, lijkt het niet nuttig om deze zones aan een verder onderzoek te onderwerpen. Er is met andere woorden geen vervolgonderzoek nodig binnen deze zones.

5.2 Besluit breed publiek

Uit het proefputtenonderzoek dat ADEDE bv uitvoerde, blijkt dat zich binnen het onderzochte terrein geen archeologisch relevante sporen schuilhouden die bedreigd worden door de geplande werken. Bijgevolg acht ADEDE bv verder onderzoek niet noodzakelijk.

6 Bibliografie

Literatuur:

- Bot B., 2020. Oude Beestenmarkt 7-11 (Veurne, West-Vlaanderen). Programma van maatregelen, Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge.
- DE GROOTE K. 2008. Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw), Relicta monografieën 1, Brussel
- LE NOIR L. 2017: *Materialen en technieken in historische metselwerkconstructies tussen 1830 en 1945*, Masterproef ingediend tot het behalen van de academische graad van Master of Science in de ingenieurswetenschappen: architectuur (architectuurontwerp en bouwtechniek), Gent
- THIJSSSEN J. & KOTTMAN J. 1991: *Tot de bodem uitgezocht. Glas en keramiek uit een beerput van de 'Hof van Batenburg' te Nijmegen, 1375-1850*, Nijmegen
- VAN RANST E. en SYS C., 2000, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Laboratorium voor Bodemkunde, Gent.
- Willaert A., 2020. Oude Beestenmarkt 7-11 (Veurne, West-Vlaanderen). Resultaten van het bureauonderzoek, Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge.

Onlinebronnen:

- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/>.
- <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://belgica.kbr.be>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be>
- <http://www.ngi.be>
- http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf
- http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cplI63204_nl.html
- <https://www.topotijdreis.nl/?datatype=maps>

7 Fotolijst proefputtenonderzoek

N°	Spoor/sporen	Wp	Vlak	Wind- richting	Aard		Omschrijving/extra info	Datum
					Vlak aard	Profiel aard		
0001	OV1	PP1	1	Z	X			4/05/2023
0002	PR 1	PP1	1	W		X		
0003	PR 2	PP1	1	O		X		
0004	SP 1	PP1	1	Z	X			
0005	OV 1	PP1	2	W	X			
0006	PR 3	PP1	2	W		X		
0007	SP 2	PP1	2	N	X			
0008	PR 4	PP1	2	O		X		
0009	SP 1	PP1	2	Z	X			
0010	OV 2	PP1	2	Z	X			
0011	OV 1	WP1	1	N	X			
0012	SP 3	WP1	1	O	X			
0013	SP 4	WP1	1	N	X			
0014	SP 5	WP1	1	N	X			
0015	SP 6	WP1	1	O	X			
0016	SP7	WP1	1	W	X			
0017	SP8	WP1	1	Z		X		
0018	PR 5	WP1	1	O		X		
0019	OV 1	PP1	3	W	X			
0020	PR 6	PP1	3	N		X		
0021	SP 2 CP	PP1	3	N		X	Er staat spoor 1 op het bordje, maar moet spoor 2 zijn	
0022	SP 7 CP	WP1	1	Z		X		
0023	OV 1	WP2	1	N	X			

0024	SP 9	WP2	1	Z	X			
0025	SP10	WP2	1	Z	X			
0026	PR 7	WP2	1	O		X		

8 Vondstenlijst proefputtenonderzoek

Inventarisnr.	WP	Spoor	Vlak	Materiaal categorie	Aantal	Beschrijving
1	PP1	-	1	Aardewerk	5	Grijs en rood geglazuurd aardewerk
2	PP1	-	1	Bot	+10	
3	PP1	-	1	Schelp	1	
4	PP1	-	2	Bot	+10	
5	PP1	-	2	Aardewerk	4	Grijs aardewerk
6	WP1	-	1	Aardewerk	10	Grijs en rood geglazuurd aardewerk
7	WP1	-	1	Bot	2	
8	WP1	-	1	Aardewerk	1	Grijs aardewerk
9	WP2	-	1	Aardewerk	3	Grijs en rood geglazuurd aardewerk, Rijnlands rood beschilderd
10	WP2	-	1	Bot	2	
11	WP2	-	1	Glas	9	Groen glas
12	WP2	-	1	Bot	2	Kaak rund

9 Sporenlijst proefputtenonderzoek

Spoor	WP	Vlak	Afmetingen (cm)			Vorm	Kleur		Vulling	Inclusies		Interpretatie
			L	B	D		K1	K2		I1	I2	
0001	PP1	1		20	95	LIN	RO BKST	GR Cementmortel				Muur (BKST 19x8.5x6.5)
0002	PP1	2	150	106		RH	DGR	LGR	ZL	HK	BKST	Kuil
0003	WP1	1	71	60		ONR	DGR	GR	LZ	BKST	HK	Kuil
0004	WP1	1	270	65		ONR	ZW	DGR	L	BKST	KALK	Verstoring
0005	WP1	1	300	40		ONR	DGR	GR-BR	L	BKST	BOT	Verstoring
0006	WP1	1	55	30		ONR	GR	DGR	L	HK	BKST	Kuil
0007	WP1	1	22		3	CIRKEL	GR	DGR	L	HK		Kuil

0008	WP1	1	155			LIN	RO-OR BKST	GR Cementmortel				Muur (BKST 23.5x12x5.5 cm)
0009	WP2	1	179	45		LIN	GE-ROZ BKST					Muur (BKST 21x10x5.5 cm)
0010	WP2	1	130			ONR	DGR	GRO	L	HK		Kuil

10 Lijst van figuren

Figuur 1: Situatie projectgebied bij uitvoering van het proefputten- en proefsleuvenonderzoek	10
Figuur 2: Inzicht in aanwezige kelders aan de voorzijde van het terrein.	11
Figuur 3: Aanduiding van de kelderverdiepingen van ca. 2m diep.....	11
Figuur 4: Bestaande toestand.....	12
Figuur 5: Doorsnede bestaande toestand.....	12
Figuur 6: Inplantingsplan geplande toestand.....	14
Figuur 7: Funderings- en rioleringsplan.	15
Figuur 8: Terreinprofiel geplande toestand.	15
Figuur 9: Overzicht geplande werken.	16
Figuur 10. Voorgesteld plan volgens PVM (boven) en uitgevoerd sleuvenplan (onder).	20
Figuur 11: Overzichtsfoto's van de proefput: vlak 1 (boven), vlak 2 (midden) en vlak 3 (onder).	22
Figuur 12: Overzichtsfoto's van de proefsleuf 1 (links) en proefsleuf 2 met kijkvenster 1 (rechts).	23
Figuur 13: Rood geglazuurd aardewerk (linksboven), holle steel (rechtsboven), randfragment grijs aardewerk (linksonder) en Rijnlands rood beschilderd aardewerk (rechtsonder).	26
Figuur 14: Kaak van een rund.	27
Figuur 15. Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m.....	29
Figuur 16. Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m.....	30
Figuur 17: TAW metingen maaiveld.	31
Figuur 18. TAW-metingen vlak 1.	31
Figuur 19: TAW metingen vlak 2.....	32
Figuur 20: TAW metingen vlak 3.....	32
Figuur 21: Bodemtypekaart met aanduiding van projectgebied.....	33
Figuur 22: Locaties van de geregistreerde profielen ter hoogte van vlak 2.....	35
Figuur 23: Locaties van de geregistreerde profielen ter hoogte van vlak 3.....	35
Figuur 24: profiel 6 in proefput 1.....	36
Figuur 25: Profiel 5 in proefsleuf 1.	37
Figuur 26: Profiel 7 in proefsleuf 2.	38
Figuur 27: Allesporenplan vlak 1	39
Figuur 28: Allesporenplan vlak 2	40
Figuur 29: Allesporenplan vlak 3	40
Figuur 30: Aangetroffen muurfragmenten: spoor 1 (boven), spoor 8 (midden) en spoor 9 (onder).	42
Figuur 31: Tabel met eigenschappen van de kuilen.	43
Figuur 32: Spoor 2 (boven) en 7 (onder) met coupe.	43

Figuur 33: Kaart van Jacob van Deventer met ruwe aanduiding projectgebied.	45
Figuur 34: Kaart van Sanderus met ruwe aanduiding onderzoeksgebied.	45